

Oikeusministeriö
kirjaamo@om.fi

Viite: VN/5137/2022

Poliisihallituksen lausunto työryhmän mietinnöstä uudeksi valmiuslaiksi

Asia

Oikeusministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa työryhmän mietinnöstä ehdotukseksi uudeksi valmiuslaiksi.

Poliisihallituksen lausunto

Poliisihallitus pitää valmiuslain kokonaisuudistusta tärkeänä ja tarpeellisenä. Ehdotus parantaa suomalaisen yhteiskunnan kykyä vastata tunnistettujen uhkaskenaarioiden mukaisiin poikkeuksellisiin tilanteisiin muuttuneessa turvallisuusympäristössä.

Valmiuslain uudistusta on tehty kaksivaiheisesti. Ensin ns. pikakaistana (v. 2022) kiinnitetyen erityisesti poikkeusolojen määritelmämuutokseen hybridiuhkatilanteisiin liittyen ja nyt lausunnon kohteena olevassa asiassa valmiuslain kokonaisuudistuksena. Poliisihallitus on osallistunut molemmilla kerroilla sisäministeriön hallinnonalan sisäiseen valmisteluun ja tukenut sisäministeriötä lainsäädäntötyöryhmän valmistelussa poliisin toimintaan liittyvien asioiden osalta.

Nyt lausunnon kohteena olevassa kokonaisuudessa on laajasti mukana poliisin kannalta tarpeellisia toimivaltuusmuutoksia, joilla kyettäisiin nykyistä selvästi paremmin vastaamaan poikkeusolojen toiminnallisiin tarpeisiin poliisitoiminnallisen vasteen ja varautumisen osalta. Samalla todetaan yleisesti, että toimivaltuuksien käyttöönotosta poikkeustilan aikana aiheutuisi poliisille huomattavia lisäkustannuksia. Toimivaltuuksien käyttöönoton yhteydessä tulee huomioida ja varmistaa kustannusten täysimääräinen korvaaminen poliisille.

I OSA. Yleiset säännökset ja varautuminen

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Lakiluonnoksesta ilmenee nyt selkeästi se kokonaiskuva mille yhteiskunnan valmiutta ja varautumista ollaan jatkossa perustamassa. Varautumista koskevaa sääntelyä ehdotetaan merkittävästi täsmennettävän ja laajennettavan. Varautumisvelvollisuus koskisi viranomaisten lisäksi yhteisöjä niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Varautumisvelvol-

lisuudesta säädettäisiin sisältönsä osalta merkittävästi nykytilaa tarkemmin ja kattavammin. Laissa säädettäisiin varautumiseen sisältyvästä riskien arvioinnista ja hallinnasta, valmiussuunnitelmasta ja sen vähimmäissisällöstä sekä muusta varautumisen suunnittelusta. Laissa säädettäisiin myös julkishallinnon velvollisuudesta huolehtia varautumisesta ostopalvelutilanteissa. Varautumisvelvollisuus koskisi uudistuksen myötä selkeästi myös häiriötilanteita, joissa toiminta varautumisvelvollisen olisi varmistettava poikkeusolojen ohella mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa olosuhteissa.

Ehdotetut uudistukset ovat kannatettavia ja nykyisen turvallisuusympäristön muutokset tarkoituksenmukaisesti huomioivia. Uudistettu laki antaisi realistisen ja tarkoituksenmukaisen suunnittelun perustan kaikille lain soveltamisen alaan kuuluville huolehtia varautumisjärjestelyjensä riittävydestä ja toteuttamisesta osana yhteiskuntaa.

Poliisin osalta muutos edellyttää, että poliisin on uudistettava valmiussuunnitelmansa kattamaan valmiuslaissa säädettyjen erityistoimivaltuuksien käyttöönotto. Käytännössä poliisin tulee harjoitella, suunnitella ja varautua esimerkiksi liikkumisrajoitusten valvontaan ja maa-alueiden sekä huoneistojen tai ajoneuvojen haltuunottoon etukäteen. Varautumisvelvollisuus yhdessä uusien poliisille tulevien valmiuslain toimivaltuuksien kanssa lisää ennakkotyön, riskinarvioinnin ja koulutuksen tarvetta selvästi nykyisestä.

10 § Tilannekuvan ylläpitäminen

Luvun 10 §:ssä säädetään tilannekuvan ylläpitämisestä, joka on niin normaali- kuin poikkeusoloissa tietojohtoisen viranomaistoiminnan perusta, mahdollistaen mm. tehokkuuden ja vaikuttavuuden. Tilannekuvan ylläpitämisen lisäksi on tärkeää turvata lainsäädännön kautta, että poikkeusoloissa viranomaisten (ml. poliisi) tietojen saaminen ja antaminen mahdollistetaan normaalioloja kattavammin olosuhteita vastaavalla tavalla. Erityisesti tilanteessa johtovastuussa olevan viranomaisen tehtävän hoitamista tukeva tiedonvaihto tulee turvata mahdollisimman laajasti

II OSA. Poikkeusoloista päättäminen ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

27 § Valtionhallinnon viestinnän välitön johtaminen

Luvun 27 §:ssä säädettäisiin, että poikkeusoloissa valtioneuvoston kanslia voisi antaa viestinnän sisältöä koskevia määräyksiä valtionhallinnon viranomaisille. Tältä osin korostetaan, että valtioneuvoston kanslian ei tule puuttua esitutkintalain 11 luvun 7 §:ään kirjattuun esitutkinnan tiedottamisvastuuseen, jossa toimivalta on yksinomaan tutkinnanjohtajalla ja hänen esimiehellään. Keskeistä on, että poikkeusolojen käyttöönottoperusteesta riippuen esitutkinnan merkitys ja siten yleinen kiinnostus esitutkinnan kohteena olevaan kokonaisuuteen voi korostua. Esitutkintalain mukaista vakiintunutta ja tutkinnan tuloksia turvaavaa tiedottamisjärjestelyä ei tule poikkeusolosäännöksillä muuttaa.

Uuden säännöksen ei tulisi myöskään koskea poliisin operatiivista toimintaa koskevaa viestintää eli jo toiminnan rakenteissa olevaa viestintää. Viestinnän johtoa ei tulisi määrittää keskitettäväksi muuhun viestintään kuin välittömästi ja yksinomaan poikkeusolojen hallintaan liittyviin tarkoituksiin.

III OSA. Lisätoimivaltuudet

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

34 § Julkisen hallinnon tiedonhallinnan turvaaminen

Luvun 34 §:ssä säädettäisiin julkisen hallinnon toiminnan kannalta välttämättömän tiedonhallinnan turvaamiseksi tarvittavien yksityisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tarjoajien velvollisuudesta tuottaa ja ylläpitää palveluja. Pykälä olisi uusi ja se korvaisi osaltaan myös voimassa olevan lain 105 §:n mukaisen sääntelyn. Poliisin operatiivisen toiminnan turvaaminen edellyttää tietojensaannin niin omista kuin toisten viranomaisten tietokannoista myös poikkeusoloissa. Tärkeää on, että viranomaisten tiedonhallinta turvataan ja priorisoidaan poikkeusoloissa. Poliisitoiminta on aina välttämätöntä ja yhteiskunnan kannalta elintärkeää viranomaistehtävä ja siihen liittyvät välttämättömät tiedonhallinnan palvelut tulevat olla turvattuina.

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

41 § Palvelussuhteen ehdoista poikkeaminen ja 43 § Irtisanomisajan pidentäminen

Luvun 41 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan palvelussuhteen ehdoista voitaisiin poiketa ja 43 §:n 4 kohdan mukaan myös irtisanomisaikaa voitaisiin pidentää poliisitoimessa. Nämä ovat välttämättömiä ja kannatettavia muutoksia poikkeusoloissa poliisin tehtävien tarkoituksenmukaiseksi turvaamiseksi.

46 § Yleinen työvelvollisuus ja 47 § Työvelvollisen määrääminen hoitamaan julkista hallintotehtävää

Ehdotetut 46 §:n (yleinen työvelvollisuus) ja 47 §:n (työvelvollisuuden määrääminen hoitamaan julkista hallintotehtävää) voisivat periaatteessa tiettyjen tehtävien osalta koskea poliisia. Poliisin tulee poikkeusoloissa käyttää ja kohdentaa resurssiaan operatiivisiin ydintehtäviin ja poliisi tarvitsee tässä tuekseen muun muassa erillisen reservin. Poliisin hallinnollisiin tehtäviin ja operatiivisen toiminnan mahdollistaviin tukitehtäviin voi poikkeusoloissa kohdistua resurssivajetta, jonka takia on tarpeen, että 47 §:n mahdollisuutta voitaisiin hyödyntää tarvittaessa myös poliisin tukitehtävien resurssipuutteiden paikkaamiseksi siltä osin kuin tehtäviin ei kuuluisi julkisen vallan käyttöä.

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

63 § Liikkumis- ja oleskelurajoitukset väestön suojaamiseksi

Luvun 63 §:n liikkumis- ja oleskelurajoitukset väestön suojaamiseksi olisivat poliisin valvonnassa. Uusi 63 § antaisi valtioneuvostolle valtuuden rajoittaa henkilöiden liikkumista ja oleskelua tietyllä alueella poikkeusoloissa, jos se on välttämätöntä väestön suojaamiseksi hengenvaaralta tai vakavalta uhkalta. Säännös vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevan valmiuslain 118 §:ää, mutta sääntelyä täsmennettäisiin siten, että rajoitukset voisivat koskea myös tietyille paikkakunnalle tai sen osaan pääsyä tai sieltä poistumista. Täsmennys on niin liikkumiskiellon tarkoituksen turvaamisen kuin käytännön valvonnan kannalta kannatettava.

Kiinnitämme kuitenkin huomiota siihen, että käytännössä tehtävä on laajasti poliisin henkilöstöä ja kalustoa sitova, jolloin se voisi vaarantaa erityisesti laajoilla alueilla toteutessaan tai pitkäkestoisesti jatkuessaan voimakkaasti poliisin ydintehtävien hoitamista. Poliisi joutuisi toteuttamaan laajoja eristystoimia: perustamaan tiesulkuja, partioimaan sulkualueen rajalla ja ohjaamaan ihmisiä pois kielto-alueelta. Esimerkiksi Uudenmaan sulussa v. 2020 poliisi joutui vuorokaudessa miehittämään kymmeniä tarkastuspisteitä, operaatio sitoi satoja poliiseja ja samalla kasvatti erityisesti rikostorjunnan työtaakkaa ja aiheutti merkittäviä kustannuksia. Tehtävän toteuttamiseksi poliisin tulee voida turvautua virka-apuun puolustusvoimilta ja rajavartiolaitokselta.

64 § Liikkumis- ja oleskelurajoitukset yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi

Luvun 64 §:ssä säädetään liikkumis- ja oleskelurajoituksista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Ehdotettu säännös on tavoitteiltaan erittäin kannatettava. Huomattavaa kuitenkin on, että mietinnössä 64 §:n käyttöala on rajattu valmiuslain 11 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohtien käyttöönotto-tilanteisiin. Lähtökohtaisesti kuitenkin kaikissa valmiuslain 11 §:ssä määritellyissä käyttöönotto-tilanteissa kriisin eskaloituessa poikkeustilaksi, saattaa aiheutua yleistä levottomuutta ja yleinen järjestys ja turvallisuus (YJT) saattavat vaarantua erityisen vakavasti, jolloin mahdollisuus 64 §:n toimivaltuuden käyttöönottoon YJT:ta laajamittaisesti vaarantavan uhkan torjumiseksi tai tilanteen hallitsemiseksi olisi tarpeen.

Tarkemmin todettuna - käytännössä millä tahansa valmiuslain käyttöönottomekanismeilla aktivoiduissa poikkeusoloissa - mm. suurten väkijoukkojen liikehdintään voi osallistua henkilöitä ja ryhmiä, joiden tavoitteena on muuttaa tilanne erityisen vakavaksi väkivaltaiseksi liikehdinnäksi tai mellakaksi. Erityisesti samanaikaisesti useassa paikassa tai eri paikkakunnilla tapahtuva laajamittainen väkivaltainen liikehdintä ja pidempään kestävät levottomuudet voivat kaikissa 11 §:ssä määritellyissä poikkeus-oloissa aiheuttaa tilanteen, jonka hallitsemiseen 64 §:ssä säädetty liikkumisrajoitus olisi tarpeen. Näin ollen 64 §:n toimivaltuutta ei tulisi rajata, vaan sen tulisi kattaa kaikki valmiuslain käyttöönotto-tilanteet. Käyttöönottoasetuksilla voitaisiin rajata käyttöä silti täysimääräisesti tapauskohtaisesti. Poliisin resurssikuormituksen ja ydintehtävien vaarantamisen osalta viitataan sellaisenaan edellä 63 §:n yhteydessä lausuttuun.

65 § Liikkumis- ja oleskelurajoitukset rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi

Luvun 65 §:ssä säädetään liikkumis- ja oleskelurajoituksista rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi. Säännös olisi 64 §:n kanssa rinnasteinen ja liittyisi rajaturvallisuuden vakaviin häiriötilanteisiin. Rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi ehdotettua säännöstä voidaan pitää perusteltuna valtakunnanrajan läheisyydessä ja merialueilla. Valtakunnanrajan osalta toimivaltuuden soveltamisalaa tulisi tarkentaa rajaamalla se koskemaan ainoastaan valtakunnanrajan välitöntä läheisyyttä. Muutoin ehdotetussa pykälässä tarkoitetut rajaturvallisuuden häiriötilanteet voitaisiin hallita täysimääräisesti jo 64 §:n mukaisella YJT perusteisella toimivaltuudella.

Toimivaltuuden suppeaa soveltamisalaa puoltaa mm. ehdotetun säännöksen perusteluissa todettu: "Rajavartiolaitos toimii harvaan asutuilla alueilla, joilla muut toimivaltaiset viranomaiset eivät säännöllisesti ole läsnä. Rajavartiolaitos voi käyttää toimintansa tukena myös esimerkiksi asevelvollisuuslain perustella Rajavartiolaitokseen palvelukseen määrättyjä asevelvollisia. Pykälä täydentäisi 64 §:ssä säädettyjä liikkumis- ja oleskelurajoituksia yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi siltä osin kun kyse on Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien suorittamisesta." Myös poikkeusoloissa on tärkeää varmistaa, että yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta vastuun kantaa tehtävään nimenomaisesti koulutettu poliisi. Tehtävässään poliisi voi pyytää virka-apua rajavartiolaitokselta.

66 § Tieliikenteen rajoittaminen

Luvun 66 §:ssä säädetään tieliikenteen rajoittamisesta. Rajoittamista valvoisi poliisi ja säännös on lähtökohdiltaan kannatettava. Ehdotetun pykälän perusteluissa mainitaan: "Kiellolla tarkoitettaisiin säännöksessä ehdotonta kieltoa liikkua moottoriajoneuvolla kielon piirissä olevilla teillä, kun taas rajoitus voisi tarkoittaa rajatumpaa, esimerkiksi vain tietyn tyyppisiä ajoneuvoja tai tiettyjä vuorokaudenaikoja koskevia rajoituksia" sekä toisaalta pykälässä todetaan, että liikennöintirajoitus tai -kielto ei saisi estää ketään kulke-masta vakituiselle asunnolleen. Edellä kuvattu perustelu on ristiriidassa säädettäväksi ehdotetun pykälän kanssa, etenkin tapauksissa, joissa vakituiselle asunnolle ei johda vaihtoehtoista reittiä.

Edelleen perusteluissa todetaan, että suojattavia kuljetuksia voisivat olla esimerkiksi vaarallisten aineiden kuljetukset sekä kuljetukset pimeillä ajoneuvoilla, jolloin toimivaltuuden soveltamisen välttämättömyys kytkeytyisi sekä itse kuljetuksen että muiden tienkäyttäjien suojaamiseen. Tämä tarkoituksen turvaamiseksi tieliikenteeseen kohdistuva liikkumiskielto tulisi olla ehdoton ja viranomaistoiminnassa pykälää sovellettaessa tulisi pyrkiä mahdollisimman lyhytaikaisiin rajoituksiin tai kieltoihin, niistä aiheutuvien haittojen minimoimiseksi. Ehdoton kielto myös helpottaisi rajoituksen tai kiellon noudattamisen valvontaa.

67 § Säilössäpitoajan pidentäminen

Luvun 67 §:ssä säädetään säilössäpitoajan pidentämisestä. Ehdotettu säännös on kannatettava ja mahdollistaisi 11 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa poliisilain 2 luvun 9 tai 10 §:n nojalla kiinni otetun, vähintään 18 vuotta täyttäneen

henkilön säilössäpitoajan jatkamisen, jos henkilön uhkausten tai aiemman käyttäytymisen taikka hänen toiminnastaan muuten saatujen tietojen perusteella on todennäköistä, että henkilö aiheuttaisi välitöntä vakavaa vaaraa tai häiriötä yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle taikka syyllistyisi rikoslain 17 luvun 4 tai 5 §:ssä tarkoitettuun rikokseen. Säilössäpitoa voidaan jatkaa korkeintaan kolme vuorokautta. Säännös olisi poikkeusoloissa tarpeellinen ja ennalta estänee osaltaan mm. mellakointia ja muita voimakkaita YJT häiriöitä, vaikka sitoisi poliisin säilöönottokapasiteettia.

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

70 § Kuljetusten suorittamisvelvollisuus

Luvun 70 §:ssä säädetään kuljetusten suorittamisvelvollisuudesta. Ehdotettu säännös on kannatettava ja mahdollistaisi, että tietyt kuljetusalan toimijat (kuten bussiyhtiöt tai taksit) olisivat velvollisia suorittamaan viranomaisten määräämiä kuljetuksia. Pykälä on kannatettava ja poliisin kannalta tarpeen esimerkiksi poliisin sisäisten henkilöstön tai materiaalin siirtämisen turvaamiseksi tai laajamittaisen maahantulon hallintatilanteissa, jos poikkeusolot olisivat aktivoitu ja kuljetuskapasiteetin normaali saatavuus vaarantunut. Lisäksi tarve voi realisoitua poikkeusoloissa esimerkiksi Ahvenanmaan poliisitoiminnan tukemiseen liittyen. Normaalioloissa poliisilla on mahdollisuus merellisissä kuljetuksissa tukeutua muun muassa Rajavartiolaitoksen virka-apuun, mutta poikkeusolojen valmiutta ei voida virka-avun varaan rakentaa. Normaalioloissakin poliisi hankkii kuljetuspalveluja ostamalla yksityisiltä toimijoilta, jolloin valmiuslain säännöksen funktio olisi vain varmistaa, että kuljetuspalveluja olisi poikkeusoloissa viranomaisten saatavilla.

71 § Ajoneuvon luovuttaminen poliisin käyttöön tai hallintaan

Luvun 71 §:ssä säädetään ajoneuvon luovuttamisesta poliisin käyttöön tai hallintaan. Ehdotettu säännös rajautuisi vain 11 §:n 1 momentin 1 ja 5 kohdassa tarkoitettuihin poikkeusoloihin ja mahdollistaisi tietyin edellytyksien ajoneuvojen ottamisen poliisin hallintaan. Kyseessä olisi ajoneuvon haltuunotto verrattuna 70 §:n tilanteisiin, jossa kuljetusyrittäjä veloitettaisiin tarjoamaan palveluja viranomaisille – eli asiallisesti kuljettamaan ajoneuvoa. 71 §:n soveltamisala aktivoituisi mm. Suomeen kohdistuvaa aseellista tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavaa hyökkäystä ja sen välitöntä jälkitilaa koskeissa tilanteissa. Tämä edellyttää ennakolta laajaa etukäteissuunnittelua, priorisoinnin selkeyttä ja varausjärjestelmän koordinoitua erityisesti puolustusvoimien kanssa siitä, mikä ajoneuvokalusto poikkeusoloissa voitaisiin kohdentaa poliisin käyttöön.

83 § Maa-alueen tai huoneiston luovuttaminen poliisin hallintaan

Luvun 83 §:ssä säädetään maa-alueen tai huoneiston luovuttamisesta poliisin hallintaan. Ehdotettu säännös on erittäin kannatettava ja poliisin valmiuslakiin tavoitteleva. Sen soveltamisala on myös riittävä ja kattaa sekä maa-alueen kiinteistöineen että erikseen huoneistot. Käytännössä säännöksen tarkoituksena olisi turvata mahdollisuus saada tilapäisesti poliisin, poliisin mahdollisen reservin ja kansainvälistä tukea antavien henkilöiden (Prüm) käyttöön tiloja, niin toiminnallisten työtilojen kuin henkilöstön huolto- ja majoitusti-

lojen, käytössä olevaa materiaalin kuten aseiden ja muita voimakäyttövälineiden, erilaisten suojavarusteiden, voimansiirtolaitteiden, polttoaineiden, tieto- ja viestintätekniikan sekä erilaisen ajoneuvokaluston tarpeisiin tilanteessa, jossa tilat joudutaan sijoittamaan väliaikaisesti poliisin normaalisti käytettävissä olevien alueiden ja tilojen ulkopuolelle tai tilojen poikkeusoloissa käydessä riittämättömäksi. Rakennus tai huoneisto voidaan tarvita myös poliisin operatiivisen johtokeskuksen perustamiseksi. Tarkoituksen on turvata valtakunnallisesti ja alueesta riippumatta riittävä kapasiteetti operatiivisen toiminnan järjestämiseksi poikkeusoloissa tilanteen edellyttämällä tavalla. Poikkeusoloissa on mahdollista, että poliisilaitoksia on tarkoituksellisesti tuhottu. Väestöä siirrettäessä myös poliisi, yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaavana viranomaisena, pääosin siirtyy. Alueella, jolle väestöä siirretään, ei välttämättä ole riittävästi poliisin omia tiloja muualta siirretyille poliiseille, kalustolle ja muulle materiaalille sekä majoitus- ja huoltotiloille. Rakennuksia voidaan tarvita myös kiinniotettujen säilytystiloiksi.

Poliisin henkilöstövahvuus sekä materiaallinen valmius on mitoitettu normaaliolojen, niiden häiriötilanteiden sekä tietyiltä osin poikkeusolojen varautumisen mukaiseksi. Valtion toimi-tilastrategian mukaisesti fyysisten toimitilojen kokonaiskapasiteettia vähennetään työn monimuotoistumisen myötä, jolloin ehdotetun säännöksen välttämättömyys korostuu.

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

124-125 § Polttoaineiden saannin varmistaminen tietyille viranomaisille tai tiettyyn toimintaan sekä muu säännöstely

Luvun 124 §:ssä säädetään polttoaineiden saannin varmistamisesta tietyille viranomaisille tai tiettyyn toimintaan. Säännös on kannatettava ja samalla tukee poliisin ja muiden kriittisten viranomaisten polttoaineiden saatavuutta poikkeusoloissa. Keskeistä on, että säännöksen noudattamisen valvonnasta vastaisi Huoltovarmuuskeskus. Samalla 124 §:n ja myös uuden 125 §:n (Polttoaineiden muu säännöstely) myötä poistuisi voimassa olevan valmiuslain asettamat ja suoraan tai välillisesti poliisille kuuluvat polttoainejakelun säännöstelyyn liittyvät tehtävät (ns. LIPO). LIPO-vastuut ovat olemassa olevassa poliisin resurssitilanteessa ja toimintaympäristössä voimakkaasti resurssia sitovia, ydintehtävien ulkopuolisia vastuuta.

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

134 § Teleyrityksen velvollisuus asettaa tietyt palvelun käyttäjät etusijalle ja 136 § Radioaajuuksia koskevat toimenpiteet

Luvun 134 §:ssä säädetään teleyrityksen velvollisuudesta asettaa tietyt palvelun käyttäjät etusijalle ja 136 §:ssä toimenpiteistä radiotaajuuksien turvaamiseksi. Pykälät on kannatettavia ja vahvistavat poliisin toimintaedellytyksiä poikkeusoloissa.

Säännökset osaltaan tukisivat poliisin viestiliikenteen luotettavuutta myös kriisitilanteissa. Operatiivinen toiminta, johtamisjärjestelmä ja tilannekuvan välitys voisivat jatkua,

vaikka verkot kuormittuisivat. Luvun 134 § kattaa myös kaupalliset verkot ja internetpalvelut, joiden kautta poliisi välittää dataa.

IV OSA. Erinäiset säännökset

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

146 § Virka-apu

Luvun 146 §:ssä säädetään virka-avusta. Kyseessä olisi edelleen poliisin yleinen virka-apuvelvoite, mutta säännökseen on ehdotuksessa sisällytetty poliisin edellyttämä ja välttämätön lisämäärä. ”jos tehtävän suorittaminen ei vaaranna poliisille säädettyjen tärkeiden tehtävien hoitamista ja tehtävän suorittaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksia.” Tämä on erittäin tarpeellinen ja lisää poliisille selvästi harkintavaltaa suhteessa voimassa olevan valmiuslain virka-apusäännökseen.

23 luku. Korvaukset

Koko lukua sovelletaan, kun käytetään otto-oikeuksia, veloitetaan palveluiden suorittamiseen tai työvelvollisuuteen. Luvussa ehdotettu selkeä korvauslupaus parantanee velvoitteiden noudattamista, kun korvausten kompensatio ja vastuut ovat lainsäädännöllisesti selvät. Luku on kannatettava.

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

166 § Valmiuslakirikkomus

Luvun 166 §:ssä säädettäisiin valmiuslakirikkomuksesta, joka realisoituisi valmiuslainvelvoitteiden laiminlyöntitapauksissa. Rangaistus olisi sakkoa, eikä yritys olisi rangaistavaa. Käytännössä sakkouhkaisuus ei juuri luo ennalta estävyyttä. Voisi olla perusteltua harkita, tulisiko joihinkin valmiuslain velvoitteiden rikkomistapauksiin säätää tuntuvampi rangaistusuhka.

Janne Paavola, Poliisijohtaja

Sami Kalliomaa, Poliisiylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 26.02.2026 klo 16:08. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Oikeusministeriö

Tiedoksi

Poliisiylijohtaja

Poliisihallituksen yksiköt

Sisäministeriön poliisiosasto

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi